

PROLOG

POHOŘÍ SEVERNÍ URAL, SSSR, 1959

Poslední den života

Byl to zatím nejchladnější den, jaký expedice zažila. Silný západní vítr jim pronikal vrstvami oblečení a odhalené tváře měli zmrzlé na kost. S hlavami skloněnými k zemi čelila Djatlova skupina běsnění živlů a v sevřeném útvaru pokračovala na lyžích po nedotčeném povrchu masy nejmíň metr hlubokého sněhu. Pohyb v protivětru byl tak namáhavý, že navzdory polárním teplotám byli za chvíli zbrocení potem. Igor každou chvíli zastavoval, což neměl ve zvyku. Igor totiž jen málokdy odpočíval. Bylo tudíž jasné, že to je jen záminka, aby mohl pozorně sledovat cestu, kterou přišli a aby se ujistil, že nejsou sledováni. Zolotarjov mu chtěl říct, ať už toho nechá. Podrývalo to morálku celé skupiny. Držel však jazyk za zuby. Byl mezi těmihle studenty tak trochu outsider, vzali ho s sebou na poslední chvíli. Cítil, že mu nepřísluší zpochybňovat Igorovo vedení, obzvlášť před ostatními ne.

Zastavili, aby si udělali přestávku na oběd a pořídili ještě pár fotografií, ale typické úsměvy a energické pózy vystřídal výrazy zaryté odhodlanosti na pozadí drsné krajiny svědčící o tom, že se všech devět členů výpravy pohybuje na hranici sil.

Další hodinu cesty se kolem nich rozprostíral jehličnatý sibiřský les, který sváděl do poslední chvíle nerovný boj s velkým převýšením a drsným klimatem, dokud ho zcela nevystřídaly zakrnělé břízy a vyzáblé borovice vykukující jen sporadicky z bílé sněhové krusty. Mnoho stromků se naklánělo na stranu v různých opilých a pokroucených úhlech. Záviselo jen na duševním rozpoložení člověka, jestli je bude vnímat jako obrazy vznešené krásy nebo pekelné ohavnosti.

Náhle dal Igor pokyn a celá skupina zastavila. Zolotarjov vzhlédl od svých lyží pokrytých ledovou krustou. Skrz mlžný opar sněhových vloček toho moc neviděl. Shodil ze zad batoh a chtěl klesnout do závěje vedle Ziny a Ljudy, když si všiml, že Igor a Rustem spolu o něčem tiše, ale vzrušeně hovoří, a živě přitom gestikulují.

Dojel k nim. „Co se děje?“ zeptal se a zabrzdil lyžařskými hůlkami.

Rustem si odfrknul. „Igor nás vede mezi horu 1096 a horu 805. Chce, abychom vystoupali na hřeben.“

Zolotarjov se zamračil. Pokud se chtěli dostat na horu 1096 nebo horu 805, čekal je asi stometrový výstup po velmi strmém svahu. Kdyby vystoupali na hřeben, mohli by se dostat do horského sedla vedoucího k hoře Ortoten, která je za ním. Předchozí plán byl nicméně takový, že se utáboří na hoře 611, kde jsou stromy, jež je ochrání před větrem, a kde budou moci nasbírat dřevo na oheň.

„Igore, slunce zapadá v pět hodin,“ řekl. „Brzy bude tma. Nemůžeme jet na lyžích ve tmě.“

„Přesně to mu říkám!“ ohradil se Rustem.

„Pokud vyrazíme teď hned,“ nedal se Igor, „stihneme to na severovýchodní svah vrcholu 1096.“

„Tam ale není žádný úkryt,“ namítl Zolotarjov.

„Máme kamínka. Ráno jsem nasbíral dřevo. Můžeme se ohřát.“

„Ale proč prostě nejít na vrchol 611?“ zeptal se Rustem skoro nářikavým hlasem. Zolotarjov si všiml, že když nebylo po jeho, hned ztrácel nervy.

„Je to sice nejlepší místo pro tábor, na druhou stranu, jestli nás tam najde...“

Otočili se a dívali se do mlhy, která se před nimi tyčila jako neprostupná stěna.

„Tak bychom měli přestat debatovat a vyrazit,“ řekl Igor.

Rustema prostě ignoroval. Otočil se ke zbytku výpravy a hlasitě jim oznámil: „Je čas vyrazit! Za mnou!“

Skutečně vyrazil a s bradou skloněnou na prsa si chránil tvář proti nelítostnému protivětru.

Ostatní se zase postavili na lyže. Někteří dost dobře nechápali, co má v úmyslu, ale poslušně ho následovali. Všichni Igora respektovali a nikdo z nich nezamýšlel zpochybňovat jeho úsudek.

Do průvodu lyžařů se zařadil i reptající Rustem, a nakonec i Zolotarjov, jenž procesí uzavíral.

Chůze byla nesmírně náročná, a jakmile dosáhli hřbetnice, museli otočit lyže a stoupat po svahu úkrokem stranou. Během stoupání neviděli nic než vysoké závěje sněhu a z nich trčící kusy skal. Jen co stanuli na vrcholu, už tak drsné počasí se ještě drasticky zhoršilo. Temné bouřkové mraky zahrazovaly cestu zapadajícímu slunci. Čelní vítr byl dvakrát silnější než předtím a chrlil víry čerstvého bílého prášku do podoby neprostupné bílé zdi, takže nebylo možné odlišit, co je země a co obloha.

I přes tyto obtíže pokračoval Igor na severovýchod a těsně před setměním v pět hodin dal ostatním signál, aby zastavili na místě vypadajícím jako nekonečná pustina plná sněhu. Zolotarjov neviděl žádné orientační body, podle kterých by mohl určit směr. Ta zatracená vánice snížila viditelnost na nulu. Neměl ponětí o tom, jak da-

leko se vlastně dostali a kde se zrovna nacházejí. Velmi zhruba tušil, že jsou někde v západní části nechráněného horského sedla.

Igor se otáčel kolem dokola, obhlížel nehostinné okolí a mhouřil oči před mrazivými krystalky, které zraňovaly jeho obličej. Vzápětí vydal rozkaz, že se utáboří právě tam, kde stojí.

Rustem začal okamžitě protestovat. „To je šílenství! Musíme se vrátit do údolí a počkat tam do rána.“

„Nemůžeme!“ odsekl Igor. „Ztratili bychom celý den cesty! Chceš snad zítra opakovat ten výstup znovu?“

„Má pravdu, IGore,“ ozval se Zolotarjov. „Ta bouře je hrozná. Měli bychom se vrátit...“

„Ne!“ zařval Igor. „Utáboříme se tady!“

Dorošenko, Kolevatov a Zina byli na hádky příliš vyčerpaní a hned rezignovaně shazovali batohy ze zad. Za chvíli už všichni pomáhali stavět stan na západním svahu hory 1096 neboli Cholat Sjachyl – jak je označována v jazyce domorodého kmene Mansijů – Hory mrtvých.

* * *

Zatímco skupina připravovala v podmínkách doby ledové tábořiště, přešlo denní světlo do přízračného stmívání, až se zcela vzdalo úplné tmě. Teprve tehdy si uvědomili, že postavili stan vchodem proti větru, nezbyly jim už ale síly na to, aby svou chybu napravili. Byli vlastně tak udření, že se ani nenamáhali postavit vaříč a ohřát si večeři. Místo toho pojedli studené maso a suchý chleba. Seděli přitom mlčky při svíčkách. Nikdo nezpíval. Nikdo se nepouštěl do obvyklých diskusí o lásce, poezii a vědě.

* * *

Bouřlivý vítr bičující bez ustání stěny jejich plátěného příbytku byl palčivou připomínkou, že jsou uvězněni na svahu hory uprostřed děsivé sněhové bouře. Někteří členové skupiny, možná dokonce drtivá většina, obviňovala za tuto bezútěšnou situaci především

Igora. Ačkoli nikdo z nich nevyslovil nahlas jedinou výčitku, nevraživost doutnající pod povrchem byla zcela zřejmá. Zolotarjov cítil jedovatou atmosféru ve stanu stejně zřetelně jako palčivý mráz, který mu pronikal až do morku kostí.

O den dřív tomu tak ještě nebylo. Všichni byli zkušení turisté a horolezci. Věděli dobře, do čeho jdou, co je v sázce a jaká jsou rizika spojená s výpravou do vzdálené divočiny. Věděli, že příroda se může bez varování obrátit proti nim. Věděli, že každý občas udělá nějakou chybu, s níž se později musí vyrovnat.

Teď šlo však o úplně jinou situaci. Igor už nebyl tím Igorem, kterým byl před čtyřicetimi hodinami. Byl stažený do sebe, neustále si pohrával se svým cepínem a něco si pro sebe mumlal. Odmítl společnou večeři. Místo ní se rozhodl hlídkovat na prahu vchodu do stanu atakovaného větrem. Raději bude zírat do noci decimované sněhovou bouří.

Když Rustem poznamenal, že Igor nechává ze stanu unikat tělesné teplo, které se tu akumuluje, Igor se na něj jen zamračil. Potom beze slova uzavřel a zajistil chlopně stanu, nonšalantně vyřízl ve stěně stanu otvor a pokračoval v hlídkování.

Tehdy se obavy změnilы v nepřátelství a uvnitř skupiny začaly pomalu klíčit zárodky vzpoury. Byli uprostřed ničeho, efektivně izolovaní jako galéra plující oceánem. Nemohli přece Igora vykázat ven do bouře, znamenalo by to pro něj jasný rozsudek smrti. Nemohli dělat nic jiného než vydržet jeho paranoidní kašpařiny do rána a možná se ho pokusit přivést trochu k rozumu.

Po večeři, když se všichni chystali spát, Igor prohlásil: „Musíme držet hlídky.“

Jeho slova vyvolala kolektivní zabučení.

„Igore,“ napomenula ho Zina, „nevíme, jak daleko na sever jsme došli. Musíme monitorovat počasí, doufat, že se to zlomí, abychom

se mohli soustředit na horu 611. Podle azimutu a mapy zjistíme, kde jsme.“

„Proč nepočkat do rána?“ zeptal se Dorošenko.

„Pokud se počasí neumoudří, tak co?“

„Budeme čekat...“

„Prostě o tom nebudeme diskutovat! Každý bude mít hodinu hlídku. To snad není taková zátěž, nebo ano? Budu ji mít první.“

Vyšel ven ze stanu.

„Kdo je na řadě, aby psal deník výpravy?“ poznamenal Rustem.

„Já,“ přihlásil se Zolotarjov. „Ale myslím si, že dnes se na to můžeme klidně vykašlat.“

Všichni připustili, že postavení tábora na svahu hory uprostřed sněhové bouře je spolehlivě diskvalifikovalo v získání horolezeckého certifikátu III. třídy.

Rustem zašeptal: „On to na nás pořád hraje, a snaží se, aby...“

„To stačí!“ okřikl ho Zolotarjov. „Dobře, tak prostě vystoupáme na vrchol zítra, a pak se budeme vracet zpátky. Zapomeňte na tuhle noc a jděte si odpočinout.“

A to taky udělali. Igor se po skončení hodinové hlídky vrátil do stanu. Kolja si obul boty a vrchní ošacení a vydal se udatně do zimy. Zolotarjov nemohl spát a rozhodl se, že si půjde dát cigaretu. Zrovna si nazouval boty, když Kolja vykřikl.

Igor, který spal v přední části stanu, sebou trhnul a probudil se. Odhrnul chlopně a vystrčil ven hlavu. Zolotarjov se prodíral k východu přes těla ostatních členů výpravy, kteří se mátožně probouze-
li, a také vykoukl ven.

To, co uviděl, ho naplnilo neskonalou hrůzou.

* * *

Ve chvíli, kdy nad Severním Uralem vycházelo slunce, bylo všech devět členů lyžařské expedice již po smrti. Někteří zemřeli na děsi-

vá zranění, která utrpěli. Oficiální vyšetřování jejich smrti trvající několik měsíců nakonec nedospělo k žádnému finálnímu vysvětlení toho, co se Igoru Djatlovovi a jeho přátelům tu noc stalo, a bylo uzavřeno s tím, že podlehlí „neznámé síle, které se nedokázali ubránit“. Sovětské úřady následně celou oblast na tři roky uzavřely a vyšetřovací spis byl uložen do tajného archivu.

Tento incident zůstává dodnes jednou z nejděsivějších nevyřešených záhad dvacátého století.